

KOCKÁZATELEMZÉS

HÉVÍZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA 2016. évi Belső Ellenőrzési Munkatervének megalapozásához

A költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011.(XII.31.) Kormányrendelet (továbbiakban: Bkr.) 29.§. (1) bekezdése előírja a belsőellenőrzési vezető számára, hogy folytasson le kockázatelemzést a belső ellenőrzési munka megtervezése során, és ennek eredményeképpen alkossa meg az Önkormányzat éves ellenőrzési tervét.

Az alábbi kockázati felülvizsgálat a következőket tartalmazza:

- I. Kockázatok elemzése, értékelése, kockázatkezelés folyamatainak feltárása
- II. A stratégiai kockázatelemzés változásainak 2016. évi felülvizsgálata
- III. A belső ellenőrzés 2016. évi tervezését jellemző prioritások

1. Kockázatok elemzése, értékelése, kockázatkezelés folyamatainak feltárása

Bizonyos típusú kockázatok számszerűsíthetők, számszakilag értékelhetők (pénzügyi kockázatok). Más kockázatok értékelésére csak szubjektívebb értékmérés áll rendelkezésre.

A kockázati kategóriák besorolási kereteinek kialakításánál biztosítani kell, hogy az értékelés folyamata mind a kockázatok bekövetkezésének valószínűségét, mind azok hatását figyelembe vegye.

A kockázatelemzés eredményeit olyan módon célszerű rögzíteni, hogy az megkönnyítse a kockázati prioritások meghatározását és a kockázatok folyamatos nyomon követését. Az értékelés során meg kell különböztetni a még kezdeti, nem kezelt, és a beavatkozás után visszamaradt kockázatokat.

A kockázatok értékelése után az önkormányzat számára legjelentősebb kockázatok tisztán láthatóvá válnak. Minél kevésbé elfogadható egy kockázati tényező bekövetkezése, annál nagyobb hangsúlyt kell fektetni a válaszlépések megtételére.

A legmagasabb prioritású kockázati tényezőket szükségszerű folyamatosan figyelni, ellenőrizni, és az intézmények vezetésének magasabb szintjein foglalkozni velük.

Az önkormányzatot, a felügyelete alá tartozó intézményeket és az önkormányzati hivatalt meghatározott célok érdekében hoztak létre, illetve, hogy működésükkel meghatározott célokat szolgáljanak. Ezek megvalósítása vagy teljesítése során olyan tényezők is szerepet játszanak, amelyek bekövetkezése és hatása bizonytalan. Bizonytalanságuk a szervezet működésének, felépítésének összetettségéből, illetve a környezet összetettségéből és kiszámíthatatlan változásaiból fakad. Ezeket a bizonytalan tényezőket tekinthetjük kockázatnak.

Kockázat az önkormányzat gazdálkodása tekintetében mindazon elemek és események bekövetkeztének a valószínűsége, amelyek hátrányosan érinthetik a működést. Kockázatot jelentő elemek lehetnek a véletlenszerű események, a hiányos ismeret vagy információ, az ellenőrzési hiánya és/vagy gyengesége a szervezetben. A kockázatoknak különböző fajtái vannak. Eredendő kockázat az a kockázat, amely a szabálytalanságok vagy a szervezeti célok megvalósítása során fellépő hibák előfordulásának kockázataként jelenik meg. Az ellenőrzési kockázat az a kockázat, amely az eredendő kockázathoz tartozó kockázati tényezők meg nem előzéséből, valamint a folyamatba épített belső ellenőrzés során fel nem

tárt eredeti kockázatok körébe tartozó kockázatok előfordulásából származik. A vezetés által a kockázatokra adott válasz után fennmaradó kockázat a maradandó kockázat.

A kockázatkezelés feladata, hogy a kockázatokra, amelyek lényegi befolyással lehetnek a szervezet célkitűzéseire, tudjon válaszolni a szervezet oly módon, hogy lehetőség szerint elősegítse a szervezet eredeti céljainak elérhetőségének, teljesítésének valószínűségét, s ezzel egy időben minimálisra csökkentse az ezt veszélyeztető tényezők bekövetkeztének esélyét, lehetséges hatását. Magában foglalja a kockázati tényezők meghatározását, azok bekövetkezéséből eredő hatások felbecsülését, majd végül a kockázati tényezőre történő reagálást. A kockázatkezelés a tervezés, a döntéshozatal, a végrehajtás alapvető része. A kockázatkezelést minden folyamatba be kell ágyazni, mert a kockázatkezelés elsősorban a szervezet feladatellátását támogató belső folyamat.

A kockázatkezelés folyamatait egészíti ki a kommunikáció és tájékoztatás, a szervezet kapcsolatai, a szervezet környezete.

A kockázat felmérési-kezelési folyamat első lépése az önkormányzat stratégiai célkitűzéseit megismerni, és azokat vizsgálni. A könnyebb kezelhetőség érdekében érdemes ezek számát, minimálisra szorítani (legfeljebb 10). Ez az egyszerűsítés megkönnyíti a célkitűzésekhez tartozó alapvető kockázatok elemzését, azonosítását.

A kockázatkezelés stratégiai szemléletű megközelítésének kulcsa a kockázatok beazonosítása az önkormányzat fő célkitűzéseinek tükrében. A kockázatvizsgálat az előző időszakokban végrehajtott belső ellenőrzések során a szervezetek érintett területeinek munkatársaival folytatott interjúra, illetve a belső szabályzatok, eljárásrendek áttekintésére alapszik, amely alapján meghatározható az önkormányzat minden egyes tevékenységéhez rendelhető kockázat.

A kockázatok forrásait tekintve, az önkormányzat külső és belső kockázatokkal szembesül. A kockázatkezelés feltétele, hogy a releváns kockázatokat meg lehessen állapítani, mérni, és a válaszlépéseket meghatározni.

Külső környezeti kockázatok:

Hosszabb távon, és esetleg időközönként módosuló formában, valamint tartalommal hatnak, és függetlenek az önkormányzat működésétől. A költségvetési szervnek ugyan nincs rájuk befolyása, de bekövetkezésükre a vezetés megfelelő stratégiával képes felkészülni, hatásait mérsékelni, és kivételes esetekben kiküszöbölni.

Belső működési kockázatok:

A költségvetési szerv működésének, tevékenységének, folyamatainak rövidtávon ható velejárói, és amelyek kiküszöbölése vagy mérséklése a vezetéssel szemben támasztott követelmény.

2. A stratégiai kockázatelemzés változásainak 2016. évi felülvizsgálata

A stratégiai ellenőrzési terv kockázatelemzése során megállapításra kerültek a prioritások. A terv elkészítése előtt kockázati szempontból rangsorolásra kerültek a szervezet tevékenységei, és az ellenőrzések súlypontja a kockázatos területekre összpontosult.

A felmért, majd kiértékelt kockázatok tulajdonképpen a kockázatok tényleges kezelésének előkészítését jelentették. Ezekre alapozva került sor a belső ellenőrzés stratégiai tervezésére, a konkrét lépésekre, válaszreakciókra, amelyek célja, hogy csökkentsék, illetve megszüntessék a fenyegetést jelentő kockázatokot, vagy éppen kihasználják a kínálkozó lehetőségeket. Az önkormányzat és intézményeik által végrehajtott ilyen irányú intézkedés tulajdonképpen a belső kontroll részét képezi.

Kockázatnak tekintettünk minden olyan eseményt, cselekményt, mulasztást, egyéb tényezőt, amely lényegi befolyással lehet a szervezet célkitűzéseinek megvalósítására. Egy kockázat minden esetben két összetevőből áll: az egyik a bekövetkezés valószínűsége, a másik a bekövetkezése esetén kiváltott hatás, amely további súlyozásra kerül. A kockázatelemzés megfelelő módszert ad az ellenőrizendő terület kiválasztásához.

A stratégiai kockázatelemzés 2016. évre vonatkozó felülvizsgálata során megállapítható, hogy az időszak elején felállított stratégiai szempontrendszerben feltehetően változások következnek be, amely az önkormányzat intézmény rendszerét érinti. Így a kialakított ellenőrzési struktúra 2016. évre vetített elemei továbbra nem teljes körűen indokoltak a kockázatelemzés tekintetében. Ezért új programelem javasolt a fenntartói ellenőrzés során.

Az önkormányzat 2016. évi belső ellenőrzési munkatervének elemei eleget tesznek részfeladatuknak, mely a stratégiai ellenőrzési tervben került komplexen kialakítva és ütemezve.

3. A belső ellenőrzés 2016. évi tervezését jellemző prioritások

Az önkormányzat belső ellenőrzési munkatervének kialakításánál az ellenőrzési prioritásokat és az ellenőrzési gyakoriságot a következő szempontok befolyásolják és határozzák meg:

- *A stratégiai kockázatelemzés során felállított kockázati sorrend aktuális figyelembe vétele.*
- *A szervezeteknél korábban tartott és a tervezett vizsgált időszakok ellenőrzési lefedettsége.*
- *Az aktuálisan tervezett időszakban létrejön a felügyelt költségvetési szervek ellenőrzésének teljes körűségére irányuló stratégiai szempont.*
- *A magas kockázatú elemek, illetve rendszeresen ismétlődő, nagy értékű folyamatok gyakori ellenőrzése.*
- *Az időszerű ellenőrzési témák kialakításánál, részletezésénél a környezeti változások folyamatos figyelembe vétele.*
- *Az ellenőrizendő területek esetében különös figyelem az átláthatóság, nyilvánosság, közérdek ellenőrzésének szempontjaira.*
- *A megjelenő törvényi ellenőrzési kötelezettségek teljesítése.*
- *A felső vezetés soron kívüli ellenőrzési igényeinek, javaslatainak lehetőség és egyeztetés szerinti kielégítése.*
- *A hatékonyság és a gazdaságosság racionalizálása érdekében kialakított önkormányzati társulás keretében megvalósítható éves ellenőri kapacitások figyelembe vételével.*

Keszthely, 2015. október 12.

Szabó Béla

belső ellenőrzési vezető
Keszthely és Környéke
Kistérségi Többcélú Társulás